

Aan

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA 's-GRAVENHAGE

Datum

Uw kenmerk

Ons kenmerk

Bijlage(n)

29 mei 2007

ET/EM / 7063008

Onderwerp

Regeling toegang tot LNG-installaties: antwoorden aan Vaste Commissie EZ

Hierbij treft u de antwoorden aan op vragen van de Vaste Commissie Economische Zaken die gesteld zijn naar aanleiding van de ontwerp-regeling toegang tot LNG-installaties. Er wordt opgemerkt dat de vragen 36 tot en met 39 geen betrekking hebben op genoemde ontwerp-regeling. De vragen heb ik ontvangen op 20 maart 2007.

1.

Kan de regering verduidelijken wanneer het voor opslag bestemde gedeelte van een LNG-installatie moet worden beschouwd als een 'gasopslaginstallatie' dan wel als een onderdeel van een 'LNG-installatie'?

Voor zover gasopslag slechts tijdelijke opslag betreft die nodig is voor het proces van hervergassing en de daaropvolgende levering aan het transportsysteem maakt het onderdeel uit van de LNG-installatie (definitie in artikel 1, eerste lid, onderdeel h Gaswet). De regelgeving voor opslaginstallaties is dan niet van toepassing. Alle overige opslag valt wel onder deze regelgeving. Het is mogelijk dat op één installatie twee verschillende toegangsregimes van toepassing zijn.

2.

Kan de regering aangeven hoeveel LNG-installaties zich momenteel in Nederland bevinden? Is het in de Gaswet opgenomen gereguleerde regime van LNG-installaties op al deze installaties van toepassing? Zo neen, waarom niet?

Momenteel bevindt zich één installatie op de Maasvlakte, waarin LNG wordt opgeslagen. De installatie wordt door de netbeheerder van het landelijk gastransportnet (GTS) ingezet ten behoeve van de uitvoering van haar taken als bedoeld in art. 10a van de Gaswet en met name voor de taak voorzieningen te treffen in verband met de leveringszekerheid (de

Bezoekadres

Doorkiesnummer

Telefax

Hoofdkantoor
Bezuidenhoutseweg 30
Postbus 20101
2500 EC 's-Gravenhage

Telefoon (070) 379 89 11
Telefax (070) 347 40 81
Email ezpost@minez.nl
Website www.minez.nl

Behandeld door
Halsema

Verzoeken bij beantwoording van deze brief ons kenmerk te vermelden

zogenoemde pieklevering aan vergunninghouders tussen -9 en -17 graden celsius). Omdat de LNG-installatie uitsluitend gebruikt wordt voor opslag, is er geen sprake van een LNG-installatie als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel h, van de Gaswet. Omdat de installatie uitsluitend ten dienste staat van de netbeheerder van het landelijk gastransportnet, is er – in juridische zin – ook geen sprake van een gasopslaginstallatie in de zin van artikel 1, eerste lid, onderdeel f, van de Gaswet. De regels van artikel 13 van de Gaswet gelden dus niet voor deze installatie.

3.

Hoe moet de LNG-installatie die zich op de Maasvlakte bevindt op grond van de Gaswet worden geduid? Moet bij deze juridische duiding onderscheid worden gemaakt tussen de ‘opslagfunctie’ en de overige functies (vloeibaar maken gas, invoer, verlading, hervergassing) van de betreffende installatie? Is het regime van gereguleerde toegang tot LNG-installaties op de installatie, dan wel specifieke delen daarvan, van toepassing?

De LNG-installatie die zich op de Maasvlakte bevindt moet worden geduid als een installatie die uitsluitend ten dienste staat van de netbeheerder van het landelijk gastransportnet bij de uitvoering van zijn wettelijke taken (ex artikel 10 en 10a van de Gaswet). Gelet op het vorenstaande komt men niet toe aan de vraag of er onderscheid gemaakt moet worden gemaakt tussen de 'opslagfunctie' en de overige functies van deze installatie.

4.

Wanneer is sprake van een LNG-installatie die wordt gebruikt voor gasproductie? Zijn er momenteel in Nederland of het Nederlandse deel van het continentaal plat LNG-installaties die worden gebruikt voor gasproductie?

De LNG keten bestaat uit een aantal schakels, namelijk: aardgaswinning (productie), het vloeibaar maken van gas (liquefactie), transport (via schepen), hervergassing (verdamping) en tot slot de distributie (als aardgas) aan eindgebruikers. Een LNG-installatie is een installatie die wordt gebruikt om aardgas vloeibaar te maken, of voor de invoer, verlading of de hervergassing van dit vloeibare gas, met inbegrip van ondersteunende diensten en tijdelijke opslag die nodig zijn voor het proces van hervergassing en de daaropvolgende levering aan het transportsysteem. Een LNG-installatie wordt dus niet gebruikt voor gasproductie. Er bevinden zich in Nederland derhalve geen LNG-installaties die worden gebruikt voor gasproductie.

5.

De wettelijke definitie van LNG-installatie spreekt over ‘ondersteunende diensten’. Wat moet worden verstaan onder ‘ondersteunende diensten’? Aan welke ‘ondersteunende diensten’ moet worden gedacht bij LNG-installaties?

Ondersteunende diensten bij LNG-installaties, zijn die diensten die nodig zijn voor de toegang tot of de werking van de LNG-installatie. Deze diensten zijn nodig bij het proces van hervergassing en de daarop volgende levering aan het transportsysteem.

Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het toevoegen van stikstof aan het gas om het gas op de juiste kwaliteit te brengen.

6.

Welke doelstellingen zijn met deze regulering van LNG-installaties beoogd? Is deze regulering enkel gericht op het bevorderen van een investeringsklimaat voor LNG-installaties? Zo neen, welke andere belangen moeten dan door de regulering worden gediend?

Met de MR LNG wordt met name beoogd de toegang tot LNG-installaties te bevorderen. In algemenere zin is gereguleerde toegang tot LNG-installaties bedoeld om bij marktfalen het alloceren van een gegeven hoeveelheid LNG hervergassingscapaciteit efficiënter te maken, ter bevordering van de concurrentie op de gasmarkt.

Het is van belang dat concurrentiebevordering niet dermate ten koste gaat van het investeringsklimaat, dat de beschikbare LNG capaciteit als gevolg van deze bevordering niet voldoende wordt uitgebreid. In de Europese richtlijn 2003/55/EG (hierna: de Gasrichtlijn) is daarom naast gereguleerde toegang een mogelijkheid opgenomen om af te wijken van regulering, als investeren in nieuwe infrastructuur (waaronder LNG-installaties) niet zou plaatsvinden onder het reguliere regime. Uit het feit dat er in de EU een aantal ontheffingen is verleend, blijkt dat gereguleerd toegang en investeren in nieuwe LNG-installaties soms op gespannen voet met elkaar staan.

7.

Voor LNG-installaties kan een ontheffing (als bedoeld in artikel 18h Gaswet) van de regulering worden verleend. Welk beleid staat de regering voor ten aanzien van het verlenen van ontheffingen? Welke beleidsdoelen hanteert de regering bij het verlenen van ontheffingen? Kan worden ingegaan op de voorwaarden die de regering verbindt aan een te verlenen ontheffing voor LNG-installaties? Welke doelen wenst de regering met deze aan de ontheffing te verlenen voorwaarden te bereiken?

De ontheffingsmogelijkheid strekt ter een implementatie van artikel 22 van de Gasrichtlijn. Een belangrijk doel van de ontheffingsmogelijkheid is om investeringen mogelijk te maken die de leveringszekerheid en concurrentie versterken, maar niet mogelijk zouden zijn onder het gereguleerde regime. Ontheffing kan dus alleen worden verleend, als een investering de publieke belangen leveringszekerheid en efficiëntie (middels concurrentie) dient.

Iedere ontheffingsaanvraag wordt beoordeeld op de eigen merites. Elk potentieel investeringsproject is uniek, bovendien zijn de laatste marktontwikkelingen van belang. Als besloten wordt een ontheffing te verlenen, zullen de eventuele voorwaarden dus ook uniek zijn. Het doel van dergelijke voorwaarden is echter voor alle aanvragen hetzelfde: de voorwaarden dienen ertoe te voldoen aan de ontheffingcriteria uit artikel 18h Gaswet. Overigens sta ik positief tegenover de komst van LNG-installaties in Nederland, omdat dit de gasaanvoer diversificeert en daarmee zowel de voorzieningszekerheid als de efficiëntie (middels concurrentie) bevordert.

8.

In de toelichting wordt aangegeven dat ‘LNG-initiatiefnemers in Nederland’ allen opteren voor een ontheffing. Hoeveel aanvragen voor ontheffing zijn al ingediend respectievelijk worden door de regering verwacht? Kan worden ingegaan op de procedure (inclusief tijdsbeslag) voor behandeling van ontheffingen voor LNG-installaties?

Recent is de eerste ontheffing verleend aan Gate Terminal BV (Vopak/Gasunie op de Maasvlakte). Verder zijn er op dit moment twee aanvragen in behandeling, te weten LionGas (bedrijf 4Gas, eveneens op de Maasvlakte) en Eemshaven (bedrijven Essent en ConocoPhillips in Eemshaven).

Ten slotte heb ik uit de media vernomen dat het bedrijf Taqa plannen heeft voor een hervergassingsinstallatie op zee gecombineerd met ondergrondse opslag. Indien deze installatie buiten de territoriale wateren wordt gebouwd, is de Gaswet – en daarmee ook het gereguleerde regime – niet op deze installatie van toepassing.

De procedure van ontheffing volgens artikel 18h van de Gaswet is de volgende:

In principe beslis ik binnen vier maanden op een aanvraag. Eerst wordt de Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit (hierna: NMa) om advies gevraagd. Vervolgens beslis ik of de ontheffing wordt verleend. Aan deze ontheffingsbeschikking kan ik voorwaarden verbinden. Mijn beslissing wordt in de Staatscourant gepubliceerd en tevens aan de Europese Commissie toegezonden. De Europese Commissie kan ten slotte bepalen dat de ontheffingsbeschikking moet worden gewijzigd of ingetrokken. In dat geval wordt de nieuwe ontheffingsbeschikking opnieuw gepubliceerd in de Staatscourant.

9.

Hoe verhoudt de voorgestelde regeling toegang tot LNG-installaties zich tot het in de Gaswet opgenomen ‘ontheffingenregime’?

Het uitgangspunt voor nieuwe infrastructuur in Nederland, waaronder LNG installaties, is artikel 13 van de Gaswet, gebaseerd op artikel 18 van de gasrichtlijn. Artikel 13 schrijft voor dat de voorwaarden voor toegang tot de LNG-installatie redelijk, transparant en niet-discriminatoir zijn en dat de tariefberekingsmethodiek en voorwaarden voor toegang tot LNG-installatie jaarlijks ter goedkeuring aan de NMa worden voorgelegd en vervolgens gepubliceerd moeten worden. Art. 18h (ter implementatie van artikel 22 van de Gasrichtlijn) biedt onder bepaalde voorwaarden de mogelijkheid om ontheffing te verlenen van het gereguleerde regime van artikel 13 van de Gaswet. Deze voorwaarden betreffen:

- a. de aanleg van het net of de installatie versterkt de mededinging bij de levering van gas en de leveringszekerheid,
- b. het risico van de investering nodig voor de aanleg van het net of de installatie is zo groot dat de aanleg niet zal plaatsvinden als geen ontheffing wordt verleend,
- c. de eigendom van het net of de installatie berust bij een ander dan de beheerder van het net of de installatie waarop het nieuwe net of de nieuwe installatie zal worden aangesloten,
- d. de gebruikers van het net of de installatie wordt een tarief in rekening gebracht, en

e. de ontheffing belemmert niet de mededinging op of de doelmatige werking van de interne gasmarkt of de doelmatige werking van het net of de installatie waarop het nieuwe net of de nieuwe installatie wordt aangesloten.

10.

De regeling toegang tot LNG-installaties zal pas gaan gelden voor LNG-installaties als de ontheffingsperiode is afgelopen, hetgeen naar verwachting niet voor 2020 het geval zal zijn. Hoe moet tegen de achtergrond van dit feit de uitspraak worden gezien dat de regeling toegang tot LNG-installaties op dit moment de mogelijkheden voor LNG-installaties niet mag inperken? Moet de uitspraak van de regering zo worden uitgelegd dat LNG-bedrijven de garantie krijgen dat de regeling toegang tot LNG-installaties niet tussentijds zal worden gewijzigd?

De voorliggende regeling gaat naar verwachting praktisch effect krijgen op het moment dat de ontheffingsperiodes voor eventuele LNG-installaties zal verlopen, hetgeen waarschijnlijk niet voor 2020 het geval zal zijn. Ik ben van mening dat bij een dergelijke tijdshorizon een flexibele regeling past die de concrete invulling van de voorwaarden en tariefberekingsmethodiek aan de LNG-bedrijven zelf overlaat. Tegen deze achtergrond moet dan ook de uitspraak worden gezien dat de voorliggende regeling de mogelijkheden voor LNG-installaties niet mag inperken. Dit betekent overigens niet dat voorliggende regeling niet tussentijds zal kunnen wijzigen.

11.

Welke waarborgen bevat de voorgestelde regeling toegang tot LNG-installaties ter voorkoming van het ontstaan van of het versterken van economische machtsposities?

De voorliggende regeling geeft uitvoering aan artikel 13 van de Gaswet. Doel van dit artikel is ervoor zorg te dragen dat een ieder die daarom verzoekt, gelijke toegang heeft tot een LNG-installatie. De regeling bevat geen extra waarborgen om het ontstaan of versterken van een economische machtspositie van het LNG-bedrijf of een gebruiker tegen te gaan.

Overigens wordt ingevolge deze regeling wel door de NMa getoetst of de berekeningsmethodiek van de tarieven en voorwaarden marktconform, redelijk, transparant en niet discriminerend zijn. Bovendien geldt ook onverkort het verbod op misbruik van een economische machtspositie op grond van de Mededingingswet.

12

Zou de regeling, zoals de naamgeving ook al aangeeft, zich niet tevens moeten richten op het bevorderen van toegang tot de LNG-installaties?

Het primaire doel van voorliggende regeling is het bevorderen van de toegang tot LNG-installaties, zoals aangegeven in antwoord op vraag 6.

13.

Is het bevorderen van investeringen evenwel niet een doelstelling die bij uitstek met het verlenen van ontheffingen (als bedoeld in artikel 18h Gaswet) moet worden gerealiseerd?

Zou de regeling toegang tot LNG-installaties niet primair moeten dienen als een instrument om de toegang tot LNG-installaties te bevorderen en het ontstaan dan wel versterken van economische machtsposities te voorkomen?

De reguleringsregel die artikel 13 voorschrijft en die voorliggende regeling nader invult, heeft primair als doel de non-discriminatoire toegang tot LNG-installaties te bevorderen, zoals aangegeven in antwoord op vraag 6 en 12. Een onderscheid bij deze toegang op basis van het aan- of afwezig zijn van een economische machtspositie is daarbij niet aan de orde. Overigens geldt onverkort dat misbruik van een economische machtspositie bij wet (de Mededingingswet) verboden is.

Binnen bovenstaand primaire doel is het zinnig om zoveel mogelijk vrijheid aan LNG-ondernemers te laten, mede met het oog op het investeringsklimaat.

Daar waar artikel 13 en voorliggende regeling investeringen onmogelijk maakt, biedt artikel 18h de mogelijkheid tot ontheffing van regulering. Uit de Europese praktijk blijkt dat ontheffing regelmatig nodig is om nieuwe LNG-investeringen van de grond te krijgen.

14.

Leidt de grote beleidsvrijheid van de NMa als toezichthouder niet tot rechtsonzekerheid (en een daarmee gepaard gaande 'regulatory risk') bij investeerders in LNG en afnemers die contracten willen sluiten met de beheerders van LNG-installaties? Op welke wijze wordt met de voorgestelde regeling deze problematiek ondervangen?

Er is inderdaad invullingsruimte van de toezichthouder, die toeneemt naarmate de MR minder in detail zaken voorschrijft. Deze toezichtsonzekerheid is aanwezig. Het proberen te verminderen van die onzekerheid betekent echter dat in voorliggende regeling de focus verschuift. Het bevorderen van de non-discriminatoire toegang voor gebruikers van een LNG-installatie met niet meer regels dan nodig wordt dan verstoord door de wens tot minimaliseren van de toezichtsonzekerheid voor LNG-bedrijven. Deze focusverschuiving beperkt de flexibiliteit voor gebruikers van LNG-installaties en LNG-bedrijven zonder dat de non-discriminatoire toegang beter wordt gediend. Dit acht ik minder gewenst.

15.

In de toelichting wordt gesteld dat artikel 13, lid 1, Gaswet uitdrukkelijk de ruimte laat de concrete invulling van de voorwaarden aan het LNG-bedrijf over te laten. Hoe verdraagt deze uitspraak zich tot het feit dat de in artikel 13, lid 1, Gaswet oorspronkelijk voorgestelde 'kan-bepaling' door de wetgever (bij amendement Hessels cs.) is gewijzigd in een verplichting tot het stellen van regels? Is de bedoeling van artikel 13, lid 1, Gaswet niet veeleer het bevorderen van duidelijke uitgangspunten en criteria ter bevordering van de rechtszekerheid van investeerders en afnemers en ter vermindering van het 'regulatory risk'?

In antwoord op deze vraag wil ik analyseren waarin de rechtsonzekerheid zou kunnen liggen. Allereerst is er het risico dat de MR wijzigt, maar dit risico is niet zo zeer afhankelijk van de inhoud van de MR. Daarnaast is er de invullingsruimte van de toezichthouder, die toeneemt naarmate de MR minder in detail zaken voorschrijft. Deze toezichtsonzekerheid is aanwezig. Zoals ik reeds bij de beantwoording van vraag 14 heb

aangegeven, beperkt de vermindering van deze toezichtsonzekerheid – door het stellen van meer gedetailleerde voorschriften – de mogelijkheden voor de gebruikers van LNG-installaties en LNG-bedrijven, terwijl daarmee de non-discriminatoire toegang tot de installaties niet wordt verbeterd. Dit acht ik minder gewenst.

16.

Kan de regering toelichten wanneer sprake is van een ‘transparante’ tariefberekingsmethodiek?

Ik acht een tariefberekingsmethodiek transparant indien deze bekendgemaakt is, zodat potentiële gebruikers van een LNG-terminal daarvan kennis kunnen nemen, voordat zij eventuele contractuele afspraken maken met het LNG-bedrijf. Op deze manier kunnen potentiële gebruikers verschillende LNG-installaties op het gebied van tariefberekening met elkaar vergelijken. De bekendmakingsprocedure van de voorwaarden en tarieven zoals beschreven in artikel 13, dient de transparantie.

17.

In artikel 2 ontwerpregeling is bepaald dat een LNG-bedrijf een ‘marktconforme berekeningsmethodiek’ moet hanteren, wat wordt in dit verband verstaan onder een ‘marktconforme berekeningsmethodiek’? Anders gezegd, wanneer is een door het LNG-bedrijf opgestelde berekeningsmethodiek niet ‘marktconform’?

De MR geeft enkele methoden aan om tot een marktconforme berekeningsmethodiek te komen. Zij is daarbij niet limitatief, omdat niet alle mogelijkheden om tot een marktconforme methodiek te komen overzien kunnen worden. Daarom kan ook van tevoren niet uitputtend worden aangegeven wanneer een methode niet marktconform is. Een voorbeeld kan wel worden gegeven: als een LNG-bedrijf significant hogere of lagere tarieven rekent dan gepubliceerde tarieven van andere terminals, zonder dat daar hogere of lagere kosten aan ten grondslag liggen, is de methode niet marktconform. In het tegenovergestelde geval is de methodiek wel marktconform.

18.

Geldt die marktconforme berekeningsmethodiek ook voor een LNG-bedrijf dat beschikt over een economische machtspositie? Zo ja, hoe verhoudt deze vast te stellen regeling zich tot het verbod op misbruik van een economische machtspositie dat met zich meebrengt dat een bedrijf met een economische machtspositie kostengeoriënteerde tarieven moet toepassen?

De MR LNG is niet onderscheidend naar marktaandeel van een LNG-bedrijf. Ook als een LNG-bedrijf beschikt over een economische machtspositie moet zij een marktconforme berekeningsmethodiek gebruiken. Dit laat onverlet dat misbruik van een economische machtspositie beboet kan worden.

Overigens is een onderneming met een economische machtspositie niet verplicht om kostengeoriënteerde tarieven toe te passen. Wel is het zo dat de NMa naar de kosten van

een onderneming kijkt bij de beoordeling of een onderneming misbruik maakt van een economische machtspositie door excessieve tarieven te hanteren.

19.

De bepaling genoemd in artikel 3, onderdeel b, impliceert een met het kartelverbod strijdige ‘onderlinge afgestemde gedraging’, is een dergelijke bepaling op grond van de Gasrichtlijn en het Europese mededingingsrecht wel toegestaan? De regeling ‘beoogt’ weliswaar niet prijsafspraken te bevorderen, maar de vraag is evenwel of de regeling bedoelde prijsafspraken voorkomt?

Artikel 3, onderdeel b van voorliggende regeling staat toe dat een LNG-bedrijf een tariefberekenningsmethodiek hanteert die op marktconforme wijze is gerelateerd aan de tarieven van andere LNG-bedrijven binnen de Europese Unie die hun LNG-installaties voor een ieder tegen gelijke voorwaarden en tarieven openstellen. Op grond van deze regeling mag een LNG-bedrijf rekening houden met de bekendgemaakte tarieven van andere LNG-installaties. Het gaat dus om publieke informatie, onderlinge prijsafspraken zijn niet aan de orde. Deze regeling laat het verbod op prijsafspraken en onderling afgestemde feitelijke gedragingen dan ook onverlet. Naar aanleiding van deze vraag zal wel artikel 3, onderdeel b, zodanig worden verduidelijkt dat de lijn van dit antwoord ook ondubbelzinnig volgt uit de tekst van de regeling.

20.

Wat is de achterliggende reden voor het opnemen van artikel 4, lid 2, ontwerpregeling? In hoeverre is een verschillend gebruik van bijvoorbeeld de hoeveelheid hervergassingscapaciteit te beschouwen als een voor de tariefberekenningsmethodiek relevant en objectief onderscheid?

De berekeningsmethodiek van de tarieven voor de toegang tot een LNG-installatie kan, zoals artikel 3, onderdeel a aangeeft gebaseerd zijn op kosten vermeerderd met een marktconform rendement op een investering. Deze kosten kunnen per afnemersgroep verschillen. Zo zullen de kosten per eenheid hervergassingscapaciteit lager worden, naarmate de hoeveelheid hervergassingscapaciteit toeneemt. Er is daarom aangegeven dat onderscheid mag worden gemaakt tussen verschillende capaciteitscategorieën. Dit is een relevant objectief onderscheid.

21.

Waarom is in artikel 11 ontwerpregeling bepaald dat de voorwaarden kunnen toestaan dat een contractant de gecontracteerde capaciteit doorverkoopt. Waarom is in dit artikel niet vastgelegd dat een contractant de door hem gecontracteerde capaciteit altijd (onder nader door de LNG-beheerder te bepalen voorwaarden, als financiële garantie) mag doorverkopen?

Voorliggende regeling dient primair om de non-discriminatoire toegang tot LNG-installaties te bevorderen. In dat kader moet het voor (potentiële) gebruikers duidelijk zijn of zij de gecontracteerde capaciteit kunnen doorverkopen. Het verplicht opnemen van een doorverkooprecht in genoemde voorwaarden zou alleen de toegang tot LNG-installaties

bevorderen als zeker is dat alle potentiële klanten een dergelijk recht wensen, én dat het niet in het belang is van de LNG-beheerder om een dergelijk recht toe te staan. Aangezien er ook klanten kunnen zijn die geen prijs stellen op een doorverkooprecht, en een doorverkooprecht niet indruist tegen de belangen van een LNG-beheerder, is een dergelijke verplichting niet opgenomen. Potentiële contractanten zijn daarmee vrij om wel of niet een doorverkooprecht overeen te komen met de LNG-beheerder.

22.

Is de in artikel 12, lid 2, ontwerpregeling bedoelde termijn van twee dagen in de praktijk niet te kort? Heeft de regering over deze termijn marktpartijen (waaronder potentiële contractanten) geconsulteerd?

De termijn van twee werkdagen is de termijn waarop de LNG-beheerder, nadat een contractant heeft aangegeven capaciteit op de secundaire markt te willen verkopen via de LNG-beheerder, de capaciteit te koop moet aanbieden. Het is van belang dat deze termijn kort is, omdat de inkoper op de secundaire markt nog tijd moet hebben om LNG binnen te varen. De NMa adviseerde een nog kortere termijn (24 uur), maar omwille van de haalbaarheid voor de LNG-beheerder is twee werkdagen gehanteerd.

Een contractant moet minstens 4 weken van tevoren aangeven aan de LNG-beheerder dat hij capaciteit via de LNG-beheerder wil verkopen op de secundaire markt. In het meest nadelige geval, als deze wens tot verkoop vlak voor een weekend wordt aangegeven, blijven nog 24 dagen (28 minus 2 werkdagen minus een weekend) over tussen het moment dat inkopers op de secundaire markt een aanbod te zien krijgen en de geplande datum voor hervergassing in de LNG terminal.

Consultatie met contractanten was niet nodig, omdat de termijn van 2 werkdagen niet geldt voor hen, maar voor de LNG-beheerder.

23.

De goedkeuring van de NMa strekt zich uit tot de artikelen 5 en 8. Hoe verhoudt de toelichting zich op dit punt tot de goedkeuringsbevoegdheid van de NMa?

In paragraaf 3.5 van de toelichting wordt gesteld dat de beoordeling van de NMa zich niet uitstrekt over het moment waarop capaciteit door het LNG-bedrijf aan de markt wordt aangeboden. De artikelen 5 en 8 verplichten het LNG-bedrijf evenwel redelijke voorwaarden en redelijke termijnen voor bekendmaking van beschikbare capaciteit toe te passen. De goedkeuring van de NMa strekt zich mede uit tot deze artikelen. Daarom is gevraagd hoe de toelichting zich op dit punt verhoudt tot de goedkeuringsbevoegdheid van de NMa.

Inderdaad bepaalt de onderhavige regeling dat bij het aanbieden van capaciteit aan de markt redelijke termijnen in acht moeten worden genomen. Wat een redelijke termijn is, is voor de initiële capaciteit niet voorgeschreven. De NMa kan echter wel haar goedkeuring onthouden indien de termijn onredelijk kort is. Voor de verkoop van secundaire capaciteit (artikel 12 van de regeling) zijn de minimale termijnen wel

kwantitatief voorgeschreven. Ook op die termijnen zal de NMa toezien. De toelichting zal op dit punt worden verduidelijkt.

24.

Kan de regering ingaan op de verenigbaarheid van de ontwerpregeling en de Dienstenrichtlijn?

Kan tevens hierbij uitdrukkelijk worden ingegaan op de verenigbaarheid van de vereisten opgenomen in artikel 7, onderdelen b, c en d van de ontwerp-regeling met de Dienstenrichtlijn?

Bij de vraag naar de verenigbaarheid van de dienstenrichtlijn, spelen de artikelen 7 en 12 een rol. Naar aanleiding van deze vraag zijn deze artikelen nog eens nauwkeurig beschouwd. Dit heeft in de eerste plaats geleid tot het schrappen van artikel 7 van deze regeling. Niet uit te sluiten is dat artikel 7 strijd op kan leveren met de Dienstenrichtlijn. Echter, aangezien artikel 7, onderdelen a tot en met e, rechtstreeks voortvloeien uit artikel 13, eerste lid, onderdelen a tot en met e, van de Gaswet, kan een eventuele strijdigheid met de Dienstenrichtlijn niet via deze regeling worden opgelost, maar zal dit een wijziging van de Gaswet vergen. Om echter niet de eventuele strijdigheid met de Dienstenrichtlijn ook in deze regeling te introduceren, zal ik artikel 7 schrappen. De reden om artikel 7 op te nemen, was dat door de redactie van artikel 13, vierde lid, niet rechtstreeks door de raad van bestuur van de NMa getoetst kan worden aan de vraag of aan de eisen van het eerste lid is voldaan. Echter, uiteraard staat buiten discussie dat de voorwaarden wel moeten voldoen aan het eerste lid.

Artikel 12 van onderhavige regeling hangt samen met artikel 8, eerste lid van de Gasrichtlijn. Hierin staat onder meer de verplichting voor LNG-beheerders om aan gebruikers de informatie te verstrekken die nodig is voor een efficiënte toegang tot het systeem. Deze efficiënte toegang tot het systeem wordt bevorderd door het voorschrift dat capaciteit die niet gebruikt zal worden, opnieuw aan de markt wordt aangeboden. In dit geval is er geen sprake van eventuele strijd met de Dienstenrichtlijn.

25.

Kan de regering een overzicht geven hoeveel LNG-installaties er naar schatting zullen komen in de komende 5 jaar, in Nederland en in Europa? Hoeveel zullen er naar verwachting vallen onder het niet-gereguleerde regime, en hoeveel onder het regime van de voorliggende regeling?

Er is (zie ook vraag 8) één ontheffing verleend aan Gate (Vopak en Gasunie op de Maasvlakte) en verder zijn er nog twee in behandeling van LionGas (bedrijf 4Gas, eveneens op de Maasvlakte) en van Eemshaven (bedrijven Essent en ConocoPhilips in Eemshaven). Indien deze ook worden goedgekeurd is het mogelijk dat er over een paar jaar drie LNG installaties in gebruik zijn genomen. Dat is echter nog niet gezegd, omdat deze bedrijven de definitieve investeringsbeslissing nog moeten nemen. In de media wordt vermeld dat het bedrijf Taqa onderzoekt of een hervergassingsinstallatie op zee gecombineerd met ondergrondse opslag aantrekkelijk is. Indien een dergelijke installatie buiten de territoriale wateren wordt gebouwd, is de

Gaswet – inclusief artikel 13 en onderliggende regeling – niet op deze installatie van toepassing.

Volgens gegevens van de Europese Commissie zijn momenteel in Europa 12 LNG installaties operationeel, waarvan de meeste in Spanje en Italië, die geen van allen vallen onder het gereguleerde regime. De komende vijf jaren worden binnen de EU tenminste twee LNG installaties buiten Nederland verwacht, te weten Wilhelmshaven en La Verdon.

26.

Hoeveel ontheffingsaanvragen zullen er naar verwachting ingediend worden op basis van artikel 18h van de Gaswet, waaraan werd gerefereerd in de motie-De Krom? Welke criteria zullen daarbij worden gehanteerd?

In november 2006 is ontheffing verleend aan Gate (Vopak/Gasunie op de Maasvlakte). Deze ontheffing is recent goedgekeurd door de Europese Commissie. Daarnaast zijn er op dit moment twee aanvragen in behandeling, één van het bedrijf 4Gas (die ook plannen heeft op de Maasvlakte) en één van een samenwerkingsverband tussen Essent en ConocoPhillips (beoogde installatie in Eemshaven).

Ten slotte heb ik uit de media vernomen dat het bedrijf Taqa plannen heeft voor een hervergassingsinstallatie op zee, zoals vermeld in antwoord op vraag 25.

Alle ontheffingsaanvragen zullen worden getoetst aan de criteria van artikel 18h, eerste lid van de Gaswet:

- a. de aanleg van het net of de installatie versterkt de mededinging bij de levering van gas en de leveringszekerheid,
- b. het risico van de investering nodig voor de aanleg van het net of de installatie is zo groot dat de aanleg niet zal plaatsvinden als geen ontheffing wordt verleend,
- c. de eigendom van het net of de installatie berust bij een ander dan de beheerder van het net of de installatie waarop het nieuwe net of de nieuwe installatie zal worden aangesloten,
- d. de gebruikers van het net of de installatie wordt een tarief in rekening gebracht, en
- e. de ontheffing belemmert niet de mededinging op of de doelmatige werking van de interne gasmarkt of de doelmatige werking van het net of de installatie waarop het nieuwe net of de nieuwe installatie wordt aangesloten.

27.

Hoe reageren de potentiële klanten van de LNG-installaties op deze regeling en op de tariefberekingsmethodiek?

Voorafgaand aan de regeling heeft een marktconsultatie plaatsgevonden. Hierin is naar voren gekomen dat men de bouw van LNG-installaties belangrijk vindt om zowel de concurrentie als ook de diversificatie op de gasmarkt te vergroten.

De reacties van respondenten hebben een belangrijke bijdrage gevormd voor deze regeling. Op basis van de reacties is daarom gekozen voor een regeling die enerzijds de

aanwezige LNG-capaciteit zo goed mogelijk aan de gehele markt ter beschikking stelt en anderzijds geen onnodige belemmeringen opwerpt voor het doen van investeringen.

28.

Ervaren potentiële investeerders knelpunten bij hun investeringsbeslissing? Welke vergunningen zijn er nodig en hoe lang duurt het voordat met de bouw van een installatie begonnen kan worden? Hoe staat het met de voorgenomen pogingen van de regering om dergelijke procedures te verkorten, zoals de bedoeling was in het kader van de interconnectiecapaciteit voor stroom?

Het traject van de ontheffing duurt minimaal 6 maanden, maar kan langer duren als de aanvraag niet volledig is. Ik heb tot nu toe geen signalen dat deze periode door investeerders als een knelpunt wordt ervaren.

Voor de bouw van een installatie zijn ook vergunningen nodig op het gebied van Ruimtelijke Ordening. Per geval heeft dit invloed op de aanlooptijd voordat met de bouw begonnen kan worden; een uniforme tijdsduur voor deze aanlooperperiode kan niet worden gegeven.

Bij brief van TK 2006-2007,29023 en 30800 XIII, nr 35. over de nieuwe hoogspanningsverbinding TenneT-RWE heb ik aangegeven dat een concept-wetsvoorstel voorbereid wordt waarin wordt voorgesteld de rijkscoördinatieregeling automatisch van toepassing te verklaren op energieprojecten van een bepaalde omvang of complexiteit. Hierbij moet ook gedacht worden aan grote LNG-installaties. Rond de zomer ontvangt u dit concept-wetsvoorstel. Het zal hier overigens altijd moeten gaan om projecten van nationaal belang. Per individueel LNG-initiatief zal worden bekeken of het gaat om een project van dergelijk belang.

29.

Waarom verschillen de eisen die gesteld worden aan de tarieven (moeten marktconform zijn) van de eisen die aan de voorwaarden (moeten redelijk zijn) gesteld worden? Is het waar dat er tot nu toe geen LNG-gasinstallaties zijn, en dat één van de redenen hiervoor is, dat dergelijke installaties zeer duur zijn? Is het waar dat de mogelijkheid bestaat dat er geen echte markt zal zijn voor LNG-gasinstallaties, maar meer een monopolioïde situatie? Wat zou in een dergelijke situatie verstaan moeten worden onder marktconforme tarieven? Wat wordt er verstaan onder een marktconforme tarieven?

Volgens artikel 13, tweede lid, en artikel 14a, derde lid, Gaswet moeten de voorwaarden van een LNG-bedrijf redelijk zijn (naast transparant en niet-discriminatoir). Voor de tariefberekenningsmethode is gekozen om niet het begrip 'redelijk' te hanteren, maar het iets specifiekere begrip 'marktconform'. Marktconformiteit is objectiever te toetsen dan redelijkheid, zonder dat de eis aan de tariefberekenningsmethode onnodig smal wordt. De betekenis van redelijkheid is vaak afhankelijk van de vraag voor wie (aanbieders, vragers) iets redelijk moet zijn. Het begrip marktconform kent deze complexiteit niet.

Het is juist dat er op dit moment geen ontvangsthavens voor LNG zijn in Nederland. Eén van de redenen is dat vóór de marktopening er een wettelijk monopolie was voor de toenmalige N.V. Nederlandse Gasunie, die effectief vanuit Nederlandse gasvelden

afnemers in Nederland beleverde. Voor gas uit verre bronnen dat bijvoorbeeld als LNG de Nederlandse markt zou kunnen bereiken was er geen ruimte. De prijs van LNG-ontvangsthavens is, alhoewel die in de orde grootte honderden miljoenen kosten, gezien de investeringsbereidheid in het verleden (Japan, Verenigde Staten, Zuid-Europa) geen belemmering gebleken. De kans dat qua LNG-ontvangsthavens een monopolie ontstaat, acht ik zeer klein. Aan de zeezijde van LNG-havens is een monopolie zeer onwaarschijnlijk omdat LNG-schepen eenvoudig naar een andere LNG-haven kunnen varen, binnen of buiten Europa. En aan de landzijde evenzo omdat gebruikers keuze hebben om het gas elders te kopen (uit een lokaal gasveld of een importpijpleiding bijvoorbeeld). Daarom kan er ook sprake zijn van marktconforme tarieven. Onder marktconforme tarieven wordt verstaan: tarieven die in lijn zijn met de tarieven in de markt.

30.

Zijn er ook initiatieven te verwachten waarbij Gasunie Transport of GasTerra, beide gelieerd aan de overheid, investeert in LNG-gasinstallaties? Zo neen, waarom niet? Is het waar dat monopolioïde infrastructuur het beste ondergebracht kan worden bij de landelijke beheerder van het hoge gasdruknetwerk, omdat dan betere synergievoordelen behaald kunnen worden?

Eén van de initiatieven voor het bouwen van een LNG-terminal is dat van Gate terminal B.V. Gate terminal B.V. is opgericht door Gasunie LNG Holding B.V. en Vopak LNG Holding B.V. Gasunie LNG Holding B.V. is een volle dochter van de N.V. Nederlandse Gasunie. Ook Gas Transport Services B.V. (de beheerder van het landelijk gastransportnet) is een volle dochter van N.V. Nederlandse Gasunie. Echter GTS staat volledig los van Gate terminal B.V. en investeert niet in een LNG-installatie. Het is GTS volgens de Gaswet en Gasrichtlijn slechts toegestaan te investeren in een lng-installatie indien dit noodzakelijk is als ondersteunende dienst voor het transport.

Er zijn mij geen initiatieven bekend waarbij Gasterra zal investeren in een LNG-installatie. Zoals aangegeven bij vraag 29 is er qua LNG-ontvangsthavens geen sprake van een monopolie. Ik zie dan ook geen reden dat dergelijke installaties het beste ondergebracht zouden kunnen worden bij de beheerder van het landelijke gasnet. Overigens is, zoals eerder opgemerkt, het onderbrengen van een LNG-installatie bij de beheerder van het landelijk gastransportnet volgens de Gaswet en de Gasrichtlijn niet zonder meer toegestaan.

31.

Waarom worden de regels voor de tarieven en voorwaarden, waaronder de verdeling van schaarse capaciteit, zo vaag omschreven in de ontwerpregeling? Waarom is het advies van de NMa niet opgevolgd om het één en ander veel specifiek uit te werken? Waarom wordt er niet meer rechtszekerheid geboden aan toekomstige gebruikers? Zijn de uiteindelijke tarieven en voorwaarden ook nog onderworpen aan een vorm van parlementaire controle?

De regeling voor tarieven en voorwaarden regelt niet meer dan noodzakelijk is en legt alleen de randvoorwaarden vast. Hierbij is het de taak van de NMa om te toetsen of aan

deze randvoorwaarden wordt voldaan. Er is om een aantal redenen voor gekozen om slechts de randvoorwaarden vast te leggen en de regeling niet specifiek uit te werken. Zo opteren alle mogelijke LNG-initiatiefnemers in Nederland voor ontheffing van de regulering (artikel 18h van de Gaswet) om hun financieringsrisico's te minimaliseren. Dit betekent dat de voorliggende regeling dus vooral zal gelden voor bestaande installaties waarvan de ontheffingsperiode is afgelopen. Naar verwachting zal dit niet voor 2020 zijn. Ik ben van mening dat bij een dergelijke tijdshorizon een flexibele regeling past die de concrete invulling van de voorwaarden en tariefberekingsmethodiek aan de LNG-bedrijven overlaat.

Daarnaast ben ik van mening dat de rechtszekerheid van toekomstige gebruikers middels voorliggende regeling voldoende is geborgd. Zo moet een LNG-bedrijf vooraf zijn berekeningsmethode van de tarieven en voorwaarden voor de toegang tot zijn installatie vaststellen en ter goedkeuring aan de NMa zenden. De Raad zal vervolgens toetsen of deze berekeningsmethodiek van de tarieven en de voorwaarden redelijk dan wel marktconform, transparant en niet discriminerend zijn. Het LNG-bedrijf moet vervolgens de goedgekeurde berekeningsmethodiek van de tarieven en voorwaarden, voorafgaand aan de inwerkingtreding hiervan, publiceren. De uiteindelijke tarieven en voorwaarden zijn niet onderworpen aan een vorm van parlementaire controle.

32.

Hoe hoog zal de in artikel 12 bedoelde vergoeding voor verkoopwerkzaamheden zijn? Is het mogelijk dat doorverkoop van gecontracteerde capaciteit die niet gebruikt wordt, rendabel zal blijken te zijn? Welk risico is er dat er bedrijven actief zullen worden die slechts capaciteit reserveren, en daarna handelen in de door henzelf gecreëerde schaarste? Welke mogelijkheden krijgt Dte/NMa om dit tegen te gaan?

De vergoeding voor verkoopwerkzaamheden is onderdeel van de voorwaarden die de LNG-beheerder hanteert en moet dus (artikel 13, tweede lid) redelijk zijn.

Doorverkoop kan op 2 manieren: bilateraal of via de LNG-beheerder. Het is aan de LNG-beheerder om een doorverkoopvergoeding voor te leggen aan NMa, die deze vergoeding al dan niet goedkeurt.

Het risico dat bedrijven capaciteit hamsteren, is alleen aanwezig als zij daarop meer kunnen verdienen dan het hamsteren zelf kost. Dit is alleen het geval als een contractant in staat is de marktprijs voor gas te manipuleren, en dus misbruik te maken van een economische machtspositie. En dit wordt sowieso tegengegaan door de NMa op basis van de Mededingingswet. Extra bevoegdheden in het kader van deze MR zijn dus niet nodig en zouden overigens ineffectief zijn. Marktprijsmanipulatie gaat over de gasmarkt in z'n geheel, niet de deelmarkt LNG.

33.

In welke mate kan de aanvoer van gas met LNG-schepen qua kosten concurreren met de aanvoer van gas via pijpleidingen? Welke vorm van vervoer is kostenefficiënter? Zal de aanvoer van gas met LNG-schepen naar verwachting van de regering, een grote vlucht nemen?

Pijpleidingen zijn over het algemeen concurrerend op korte afstanden. LNG is concurrerend bij een afstand van minimaal 6500 km. Naarmate de afstand groter wordt is LNG meer concurrerend. De regering kan niet inschatten of de aanvoer werkelijk een grote vlucht gaat nemen, maar gebaseerd op de aanvragen voor ontheffingen om te investeren in LNG installaties wordt wel een groei in LNG import verwacht.

34.

Wat is de stand van zaken met betrekking tot de speciale LNG-hervergassingsschepen, waarmee de Belgische gastankrederij Exmar het aardgas dat zij in vloeibare vorm aanvoert, rechtstreeks in het Belgische gasnet pompen? Is het waar dat dit bedrijf daarvoor lospunten wil bouwen voor de kust van Zeebrugge en op de Schelde vlakbij de Zandvlietsluis? Zijn voor de Nederlandse kust dergelijke LNG-hervergassingsschepen met bijbehorende lospunten denkbaar? Welke vergunningen zouden daarvoor nodig zijn?

Diverse media melden dat Exmar plannen heeft om in België LNG hervergassingsschepen te gaan gebruiken. Exmar gaat vergunningen aanvragen voor een lospunt tussen de Thornton-bank en de kust van Zeebrugge en voor een losterminal ten noorden van de Antwerpse Zandvlietsluis, vlak onder de Nederlandse grens. Deze aanvraag van vergunningen in België zou nog in 2007 plaatsvinden, aldus de media

In Nederland wordt in de media melding gemaakt dat het bedrijf Taqa plannen heeft om offshore LNG te hervergassen, offshore hervergassing in Nederland is dus denkbaar. Afhankelijk van exacte locatie en omvang van het project, zijn onder andere de Gaswet, de Mijnbouwwet, de Wet Beheer Rijkswaterstaatwerken, de Wet Milieubeheer en de Natuurbeschermingswet van toepassing.

35.

Zal de installatie die Taqa van plan is aan te leggen ten Noorden van de Maasvlakte onder deze regeling vallen? Wanneer zal deze gasopslaginstallatie operationeel zijn? Kunnen andere kleine velden op zee en op land ook gebruikt worden voor gasopslag? Welke hindernissen zouden daarvoor overwonnen moeten worden?

De installatie waar Taqa plannen voor zou hebben ligt buiten de territoriale wateren en valt om deze reden niet onder de betreffende regeling. Of en wanneer deze installatie operationeel wordt is niet bekend.

Andere kleine velden op zee en land kunnen worden gebruikt voor gasopslag, maar moeten daarvoor wel technisch geschikt zijn. Alvorens met opslagactiviteiten te kunnen starten moet eerst een opslagvergunning worden aangevraagd waarvoor de Mijnbouwwet regels stelt.

36.

Kan de regering ingaan op de berichtgeving op de voorpagina van het Financieel Dagblad van 26 februari 2007, waarin gesteld wordt dat de overheid voor 30 miljard euro aan gasbaten dreigt mis te lopen? Kan de regering nader ingaan op de stelling van GasTerra

dat 150 miljard m³ onder de grond zou blijven als gevolg van een tekortschietend kleine veldenbeleid? Waarom schiet het kleine veldenbeleid tekort?

Zoals ik heb aangegeven bij de beantwoording van de kamervragen van dhr. Hessels op 28 maart jl. is er volgens berekeningen van TNO (Jaarboek Olie en Gas 2006) nog 88 mrd m³ aan niet ontwikkelde reserves aardgas (aangetoonde maar nog niet in productie gebrachte voorraden) aanwezig op het Nederlandse deel van het Continentaal Plat. Daarnaast zijn er in dit gebied (offshore) nog aardgasvoorraden die op basis van seismische gegevens worden verwacht maar nog niet zijn aangetoond. Dit zijn de zogenaamde futures en deze hebben een omvang van 120-290 mrd m³.

In beginsel mag worden verwacht dat alle economisch winbare reserves door mijnbouwmaatschappijen in productie worden gebracht en dat economisch aantrekkelijke futures worden aangeboord. Of de aanwezige gasvoorraden en futures ook daadwerkelijk worden gewonnen hangt af van diverse factoren, zoals het investeringsklimaat voor mijnbouwmaatschappijen - waar het kleine veldenbeleid een onderdeel van vormt -, de technische en economische winbaarheid, de geschatte opbrengsten ten opzichte van andere velden wereldwijd, de gasprijs, de beschikbare kapitaalgoederen etc.

Sinds de jaren 70 geven we in Nederland voorrang aan de opsporing en winning van kleine gasvelden (wat wil zeggen: alle andere gasvelden dan het grote Groningenveld) door diverse beleidsmaatregelen. Inmiddels hebben we op het Continentaal Plat te maken met een situatie waarin de meeste velden gevonden zijn en de gaswinning binnen 15-20 jaar waarschijnlijk grotendeels is gestopt. Additionele beleidsmaatregelen kunnen bijdragen aan een hoger activiteitsniveau.

Het Ministerie van Economische Zaken heeft sinds 2003 verschillende niet-financiële maatregelen genomen om het investeringsklimaat te verbeteren. Dit betreft onder andere verbetering van de digitale informatievoorziening, overleg met maatschappijen om het activiteitsniveau binnen bestaande vergunningsgebieden te verhogen dan wel vergunningen te verkopen of terug te geven en het aantrekken van nieuwe maatschappijen om in Nederland te investeren in opsporing en winning. De laatste tijd is de dynamiek en het activiteitsniveau van de mijnbouwmaatschappijen toegenomen. Ik ben thans aan het onderzoeken of het noodzakelijk en mogelijk is om andere maatregelen, waaronder financiële, nodig en mogelijk zijn om het investeringsklimaat te verbeteren.

37.

Wat is de rol van EBN bij het kennelijk tekortschietende kleine veldenbeleid? Is het denkbaar dat EBN voor een hoger percentage participeert in gaswinningprojecten? Waarom kan GasTerra niet zelf deelnemen in de gaswinningprojecten?

In het belang van een doelmatige opsporing en winning, een planmatig beheer en een optimale afzet van koolwaterstoffen, neemt EBN namens de Staat voor 40% - volledig risicodragend - deel in de opsporing en winning van aardgas. De inbreng van EBN is gericht op ondersteuning van een goede uitvoering van het kleineveldenbeleid.

Op zich is het mogelijk in de Mijnbouwwet te bepalen dat EBN voor meer dan 40% deelneemt in opsporings- en winningsactiviteiten. Dat heeft echter geen invloed op de economische rentabiliteit van een veld en de verwachting is niet dat dit bij mijnbouwondernemingen zal leiden tot meer mijnbouwactiviteiten. Een hoger deelnemingspercentage in de winning betekent immers dat ook een groter deel van de winst die met die activiteiten wordt behaald aan EBN (en uiteindelijk aan de staat als enig aandeelhouder) toevalt. Ook bij een hoger deelnemingspercentage voor EBN in de winning zal het initiatief en de beslissing om te investeren in de exploratie en exploitatie van een klein veld afhankelijk zijn van de bedrijfseconomische afweging van de desbetreffende mijnbouwonderneming.

GasTerra neemt niet deel in de gaswinning omdat GasTerra een handelsonderneming is die uitsluitend gas in- en verkoopt.

38.

Kan de regering overwegen om de fiscale voordelen, die in 2003 zijn afgeschaft, weer opnieuw in te voeren? Zo neen, waarom niet? Wat zouden de budgettaire gevolgen hiervan zijn? Hoe hoog is in Nederland de 'government take'? Hoe verhoudt deze zich tot de 'government take' in andere landen? Klopt het dat Nederland een voorbeeldfunctie vervult met zijn gasgebouw voor landen als Bolivia? Hoe kan de regering nog meer helpen bij het creëren van een begrotingstechnisch mijnbouwklimaat?

Met betrekking tot heroverweging van het invoeren van de in 2003 afgeschaften fiscale voordelen verwijs ik naar het antwoord op vraag 4 van het lid Hessels betreffende de winning van gas in kleine velden (II, Aanhangsel van de Handelingen, 2006/2007, 1099). Hierbij is tevens aangegeven dat voor de zomer nader bericht zal worden over eventuele maatregelen.

Het afdrachtentariaf voor gasproducenten in Nederland bedraagt voor de kleine velden ongeveer 50%. Dit tarief is vergelijkbaar met het tarief in het Verenigd Koninkrijk, de belangrijkste 'concurrent' van Nederland op het gebied van gaswinning. Daarnaast neemt in Nederland EBN volledig risicodragend deel voor 40% in de opsporing en winning van gas. Hierdoor kan het aandeel van de Staat in de winst van kleine velden oplopen naar ongeveer 70%. Voor het Groningenveld is het aandeel in de winst hoger, waarbij het marginale tarief 95% bedraagt. Volgens een onderzoek van Wood McKenzie uit 2005 lopen de afdrachten voor gasproducenten wereldwijd uiteen van ca. 25% in Ierland tot rond de 100% in landen als Nigeria en Turkmenistan. Belangrijke elementen die bij de omvang van de afdrachten uit een dergelijke vergelijking moeten worden afgewogen zijn o.a. de omvang van de velden – grotere velden staan doorgaans een hogere government take toe -, de fase waarin de gaswinning zich in een bepaald gebied bevindt en het beleid ten aanzien van het omgaan met bodemschatten.

De Boliviaanse autoriteiten zijn net als diverse andere overheden geïnteresseerd op welke (publiek/private) wijze het Nederlandse gasgebouw is vormgegeven en hierover is nadere informatie verstrekt.

39.

Zullen de dalende gasprijzen zich doorzetten in dalende consumentenprijzen? Hoe gaan de regering en DTe daarop toezien? Wat zal er gebeuren als blijkt dat de energiebedrijven de lagere gasprijs niet doorgeven aan de consument, maar bijvoorbeeld opzij zetten om een internationaliseringstrategie te kunnen financieren? Kan de regering dan ingrijpen door middel van het stellen van een maximumleveringstarief, analoog aan artikel 95b van de Elektriciteitswet? Zo neen, waarom niet?

Fluctuaties in de gasprijzen op de groothandelsmarkt zetten zich in de regel door naar de consumentenmarkt. De NMa ziet hierop toe, onder andere met behulp van artikel 95b van de Elektriciteitswet 1998. Dit artikel biedt de mogelijkheid tot ingrijpen als het verschil tussen de prijzen aan kleinverbruikers en de prijzen op de groothandelsmarkt onredelijk is.

40.

Is het voor de transparantie c.q. vergelijkbaarheid niet beter is om voor alle toekomstige LNG-installaties in Nederland eenzelfde berekeningsgrondslag voor tarieven en capaciteitstoedeling voor te schrijven, zeker nu ook de NMa pleit voor een verdere uitwerking van de regeling?

Zoals aangegeven bij vraag 10,14 en 31, is om een aantal redenen ervoor gekozen om slechts de randvoorwaarden vast te leggen en de regeling niet specifiek uit te werken. Dit hoeft mijns inziens de transparantie c.q. de vergelijkbaarheid niet in de weg te staan. Immers, de NMa zal toetsen of de berekeningsmethodiek van de tarieven en de voorwaarden redelijk, transparant en niet discriminerend zijn. En het LNG-bedrijf moet vervolgens de goedgekeurde berekeningsmethodiek van de tarieven en voorwaarden, voorafgaand aan de inwerkingtreding hiervan, publiceren.

41.

Impliceert de formulering in artikel 3 dat ook een andere grondslag mogelijk is? Zo ja, waarom wordt dit toegestaan en worden de criteria op basis waarvan de NMa de berekeningsmethodiek toetst op geen enkele wijze ingekaderd? Wat wordt in de context van dit artikel verstaan onder een "marktconform rendement"?

Een andere grondslag om marktconformiteit te bereiken is mogelijk, van tevoren valt niet uitputtend op te noemen welke marktconforme methodieken in de toekomst zullen ontstaan.

Meer inkadering van het begrip marktconformiteit is mogelijk, om de invullingsruimte door NMa te beperken. Het proberen te verminderen van die invullingsruimte betekent echter dat in voorliggende regeling de focus verschuift. Het bevorderen van de non-discriminatoire toegang voor gebruikers van een LNG-installatie met niet meer regels dan nodig wordt dan verstoord door de wens tot minimaliseren van de toezichtonzekerheid voor LNG-bedrijven. Deze focusverschuiving beperkt de flexibiliteit voor gebruikers van LNG-installaties en LNG-bedrijven zonder dat de non-discriminatoire toegang beter wordt gediend. Dit acht ik minder gewenst.

Onder een marktconform rendement in de context van artikel 3 wordt verstaan een gebruikelijk rendement bij investeringen die qua omvang en looptijd vergelijkbaar zijn met investeringen in een LNG-ontvangsthaven.

42.

Zou de regeling, zoals vermeld in artikel 10, er niet in moeten voorzien dat in de situatie van schaarste de geclaimde capaciteit ten behoeve van publieke diensten voorrang krijgt boven andere claims?

De regeling beperkt zich tot de toegang tot de capaciteit van de terminal. Indien in deze regeling over schaarste wordt gesproken, gaat het dus om schaarste in de terminal en niet om schaarste op de gasmarkt in het algemeen. Voorliggende regeling beoogt er zorg voor te dragen dat alle vragers van capaciteit aan het LNG-bedrijf gelijke toegang hebben tot die capaciteit. Voor die situaties waarin de vraag naar capaciteit in de terminal groter is dan het aanbod, noemt artikel 10 van de regeling enkele mogelijke verdelingsmethodes. Op grond van artikel 9 van de regeling moet de verdeling in ieder geval transparant, redelijk en non-discriminatoir zijn. Voor welke afnemers (bijvoorbeeld publieke diensten) het gas uit de terminal uiteindelijk bestemd is, mag daarbij helemaal geen rol spelen (artikel 6 van de regeling). Ik acht het dan ook mogelijk noch noodzakelijk om op te nemen dat geclaimde capaciteit ten behoeve van publieke diensten voorrang krijgt boven andere claims.

43.

Op welke wijze kan de vergunningverlening voor de bouw van LNG-installaties worden bespoedigd? Kan een LNG-installatie in het kader van de op de Wet ruimtelijke ordening gebaseerde rijkscoördinatierегeling worden aangemerkt als een project van nationaal belang? Zo ja, in welke gevallen?

Voor de bouw van een LNG-installatie zijn vergunningen nodig op het gebied van Ruimtelijke Ordening. Deze vergunningsprocedure kan bijvoorbeeld worden bespoedigd door het toepassen van de zogenaamde Rijkscoördinatierегeling uit het concept-voorstel voor de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (in de huidige Wet Ruimtelijke Ordening, de rijksprojectenprocedure genoemd). In het concept-wetsvoorstel (zie antwoord vraag 28) wordt bepaald dat LNG-installaties met een capaciteit van ten minste vier miljard kubieke meter onder de rijkscoördinatierегeling kunnen worden gebracht. Met deze capaciteit kan circa 10 procent van het totale nationale gasverbruik opgevangen worden. Dit is een aanzienlijke hoeveelheid.

44.

LNG-installaties die beschikken over opslagfaciliteiten kunnen op grond van de Gaswet in bepaalde gevallen worden aangemerkt als 'opslaginstallaties' en vallen daarmee onder het regime van onderhandelde toegang. Wanneer moet een LNG-installatie worden beschouwd als een gasopslaginstallatie?

Zoals ook bij de beantwoording van de derde vraag is aangegeven, valt de LNG-installatie onder het gereguleerde regime voor LNG (behoudens een ontheffing) voor

zover binnen een LNG-installatie opslag plaatsvindt die slechts tijdelijk is en die nodig is voor het proces van hervergassing en de daaropvolgende levering aan het transportsysteem. Voor zover er nog meer opslag plaatsvindt in deze LNG-installatie, valt de installatie voor dat deel onder het gasopslagregime. Indien het gasopslagbedrijf een economische machtspositie heeft, betekent dit dat voor opslag een regime van onderhandelde toegang geldt, met dien verstande dat de NMa bij geschillen het laatste woord heeft. Het is dus mogelijk dat op één installatie twee verschillende toegangsregimes van toepassing zijn.

45.

In hoeverre heeft een gasnetbeheerder de wettelijke verplichting mee te werken aan aansluiting van een LNG-installatie op het door hem beheerde gasnet? Welke waarborgen heeft de beheerder van de LNG-installatie tot toegang tot het gasnet?

Een gasnetbeheerder heeft geen wettelijke verplichting om een LNG-installatie aan te sluiten op zijn net. Anders dan bij elektriciteit wordt gas niet als universele dienst aangemerkt, waar iedereen gebruik van moet kunnen maken. Een gasnetbeheerder moet een weigering tot aansluiting echter wel schriftelijk met redenen omkleden, bovendien zijn geldige redenen sterk gelimiteerd door de Gaswet. Indien een LNG-bedrijf aan alle voorwaarden voor aansluiting voldoet, zal een gasnetbeheerder niet snel weigeren de LNG-installatie aan te sluiten. De voorwaarden voor aansluiting die de gasnetbeheerder hanteert, zijn door de gezamenlijke gasnetbeheerders opgesteld en vervolgens door de NMa vastgesteld.

In het kader van de LNG-initiatieven van Gate, 4Gas en Eemshaven heeft de landelijk netbeheerder mij laten weten dat voor aansluiting van deze LNG-installaties investeringen nodig zijn in het landelijk transportsysteem en dat deze naar verwachting gerealiseerd worden voor de in gebruikname van de installaties. Het ziet er dus naar uit dat deze LNG-installaties tot het landelijke gasnet zullen worden toegelaten.

46.

Is het toegestaan dat afnemers lange termijn contracten met de beheerder van de LNG-installatie sluiten? Aan welke (mededingingsrechtelijke) voorwaarden dienen deze lange termijn overeenkomsten te voldoen?

Het is binnen artikel 13 en de MR toegestaan lange-termijn contracten te sluiten, met inachtneming van de Mededingingswet, de Gaswet en de ministeriële regeling, dus met redelijke, transparante en non-discriminatoire voorwaarden. Echter, onder het gereguleerde regime zal de NMa jaarlijks de tarieven en voorwaarden goed- of afkeuren. De onzekerheid die deze jaarlijkse procedure oplevert kan alleen worden weggenomen middels een ontheffing zoals bedoeld in artikel 18h Gaswet.

47.

Hoe wordt voorkomen dat capaciteit van LNG-installaties kan worden gereserveerd door partijen met een dominante machtspositie op de gasmarkt? Welke waarborgen bevat de ontwerpregeling ten aanzien van dit punt?

Voorliggende regeling bevordert non-discriminatoire toegang, zonder daarbij onderscheid te maken tussen partijen met of zonder een economische machtspositie. Misbruik van een dergelijke positie wordt tegengegaan door onder andere de Mededingingswet.

48.

De Minister van Economische Zaken geeft in zijn brief van 23 januari 2007 aan dat de ontwerp-regeling geen betrekking heeft op de verlening van ontheffingen op grond van artikel 18h Gaswet voor LNG-installaties. Kan worden verduidelijkt hoe de ontwerp-regeling en de verlening van ontheffingen zich, gelet op de daaraan ten grondslag liggende doelstellingen, tot elkaar verhouden?

Op grond van artikel 13 van de Gaswet moeten LNG-bedrijven jaarlijks hun tariefberekenningsmethodiek en voorwaarden voor toegang tot hun installaties ter goedkeuring aan de NMa voorleggen. Het primaire doel van artikel 13 en onderhavige regeling is het bevorderen van toegang tot LNG-installaties. Voorliggende regeling stelt nadere regels aan deze door de NMa goed te keuren tariefberekenningsmethodiek en voorwaarden.

Artikel 18h biedt een mogelijkheid tot ontheffing van o.a. artikel 13, en daarmee ook van voorliggende regeling. Artikel 18h heeft als doel om te zorgen dat investeringen doorgang vinden die de publieke belangen voorzieningszekerheid en efficiëntie (middels concurrentie) versterken, als artikel 13 een belemmering blijkt voor dergelijke investeringen.

49.

Op welke wijze wordt uitvoering gegeven aan de motie op stuk nr. 11 (kamerstukken 30430)? Welk beleid voert de regering ten aanzien van het verlenen van ontheffingen voor LNG-installaties? Onder welke voorwaarden worden ontheffingen verleend? Hoe wordt misbruik van dominante marktposities voorkomen?

Aanvragen tot ontheffingen worden zo spoedig mogelijk behandeld. Daarbij wordt uiteraard gekeken naar de criteria van artikel 18h (zoals versterking van de leveringszekerheid en mededinging). Ontheffingsverlening is overigens niet exclusief een nationale aangelegenheid, het ontheffingsbesluit moet ook worden voorgelegd aan de Europese Commissie. Een ontheffing wordt alleen verleend als deze de mededinging versterkt, daarnaast geldt het verbod op misbruik van dominante machtsposities op grond van de Mededingingswet.

50.

Wat is de achterliggende reden voor het opnemen van artikel 6?

Artikel 6 is opgenomen in voorliggende regeling om zeker te stellen dat een LNG-beheerder geen sturing uitoefent op de route van het gas richting afnemers die het gas uiteindelijk willen verbruiken. Dergelijke bestemmingsclauses zouden de gelijke toegang tot de LNG-installatie en daarmee de concurrentie belemmeren. Onderscheid op basis van land van bestemming of herkomst is overigens ook in strijd met het Europese recht.

51.

Volgens de toelichting kunnen LNG-bedrijven er altijd nog voor kiezen een andere verdelingsmethodiek te kiezen, indien er in praktijk knelpunten zijn bij een pro rata verdeling van capaciteit. Is dit niet te vrijblijvend? Creëert dit niet alsnog onduidelijkheid en dus onzekerheid voor marktpartijen?

In theorie kan de pro rata verdeling een goede verdelingsmethode zijn. Of deze methode over vele jaren in de praktijk ook bruikbaar zal zijn, valt niet te voorzien. De regeling laat voor LNG-bedrijven voldoende ruimte om voor een andere verdelingsmethode te kiezen. De methode van verdeling moet in ieder geval transparant, redelijk en non-discriminatoir zijn. Andere mogelijkheden zijn in ieder geval de verdeling naar volgorde van aanvragen of loting. Het LNG-bedrijf zal de verdelingsmethode vooraf bekendmaken, zodat er van onduidelijkheid of onzekerheid bij de afnemers geen sprake zal zijn.

52.

Waarom spreekt artikel 11 over het 'kunnen' toestaan van doorverkoop van gecontracteerde capaciteit? Welk belang heeft de beheerder van de LNG-installatie bij het eventueel verbieden van doorverkoop van gecontracteerde capaciteit? Kan een door een LNG-beheerder opgelegd verbod tot doorverkoop van gecontracteerde capaciteit niet bijdragen aan het versterken van partijen met een dominante positie op de gasmarkt? Welke bezwaren bestaan er tegen de mogelijkheid van een wettelijk recht van contractanten op doorverkoop van capaciteit?

Voorliggende regeling dient primair om de non-discriminatoire toegang tot LNG-installaties te bevorderen. In dat kader moet het voor (potentiële) gebruikers duidelijk zijn of zij de gecontracteerde capaciteit kunnen doorverkopen. Het verplicht opnemen van een doorverkooprecht in genoemde voorwaarden bevordert mijn inziens niet de toegang tot LNG-installaties. Daarom is deze verplichting niet opgenomen. Overigens zou genoemde verplichting extra administratieve lasten voor LNG-bedrijven betekenen, het LNG-bedrijf moet immers voor alle hervergassingscapaciteit bijhouden wiens LNG-schepen uiteindelijk verwacht worden.

Het tegengaan van misbruik van een economische machtspositie is niet aan de orde in artikel 13 en daarmee niet in voorliggende regeling. Een verbod op misbruik van een economische machtspositie geldt op grond van de Mededingingswet.

53.

Is de in artikel 12 lid 2 opgenomen termijn van twee werkdagen in de praktijk werkbaar? Laat deze termijn voldoende ruimte voor marktpartijen de aangeboden capaciteit nog te gebruiken? Wordt met deze regeling een optimale benutting van capaciteit verzekerd?

De termijn van twee werkdagen is de termijn waarop de LNG-beheerder, nadat een contractant (tenminste vier weken vóór afname) heeft aangegeven capaciteit op de secundaire markt te willen verkopen via de LNG-beheerder, de capaciteit te koop moet aanbieden. Het is van belang dat deze termijn kort is, omdat de inkoper op de secundaire

markt nog tijd moet hebben om LNG naar de terminal te krijgen. De NMa adviseerde een nog kortere termijn (24 uur), maar omwille van de haalbaarheid voor de LNG-beheerder is twee dagen gehanteerd.

Een contractant moet minstens 4 weken van tevoren aangeven aan de LNG-beheerder dat hij capaciteit via de LNG-beheerder wil verkopen op de secundaire markt. In het meest nadelige geval, als deze wens tot verkoop vlak voor een weekend wordt aangegeven, blijven nog 24 dagen (28 minus 2 werkdagen minus een weekend) over tussen het moment dat inkopers op de secundaire markt een aanbod te zien krijgen en de geplande datum voor hervergassing in de LNG terminal.

Deze zogenaamde ‘use-it-or-loose-it’ regeling stimuleert optimale benutting van hervergassingscapaciteit.

(w.g.) Maria J.A. van der Hoeven